

Bestuur, organisatie, financiën en regio

In Leiden is de politiek gericht op het gezamenlijk goed besturen van de stad. De SP heeft daar de afgelopen 12 jaar een voortrekkersrol in gespeeld en wil dit graag blijven doen. Het samenspel van de politieke partijen, of ze nu in de oppositie of in de coalitie zitten, moet altijd gericht zijn op het leveren van goed bestuur, het verantwoord omgaan met het belastinggeld en de welvaart en vooruitgang van iedere Leidenaar.

Het bestuursakkoord

De gemeenteraad vertegenwoordigt de bevolking van de stad in het bestuur en dient dan ook als zodanig te werken. Het college van wethouders vormt samen met de ambtenaren het bestuur van de stad. Dit stadsbestuur wordt aangestuurd en gecontroleerd door de gemeenteraad. Alle politieke processen moeten zoveel mogelijk in het openbaar gebeuren. Er worden tussen de coalitiepartijen geen extra afspraken gemaakt dan de afspraken die in het beleidsakkoord worden vastgelegd. Daarmee zijn overleggen in de achterkamertjes verleden tijd. In de gemeenteraad stemt iedere partij over ieder voorstel naar eer en geweten: wat is de beste oplossing volgens deze partij? Deze werkwijze wordt door alle partijen in de gemeenteraad onderschreven in een bestuursakkoord. Meerderheden voor voorstellen in de gemeenteraad kunnen tussen meerdere partijen gevormd worden. We houden niet meer vast aan het coalitie – oppositiemodel, wat het ook mogelijk maakt dat een oppositiepartij met een goed voorstel een meerderheid in de raad kan bereiken. Bij het opstellen van het beleidsakkoord wordt ook rekening gehouden met partijen die geen wethouder leveren. Goede inhoudelijke inbreng van deze partijen kan opgenomen worden in de lijst van beleidsdoelen voor de volgende 4 jaar.

Deze manier van werken is een groot succes en heeft de democratie in Leiden nieuw leven ingeblazen. Bovendien zijn het politieke proces en de kwaliteit van bestuur er enorm door verbeterd. De politieke partijen hoeven door deze heldere werkwijze veel minder tegenover elkaar te touwtrekken. Veel meer beslissingen worden daardoor met algemene stemmen aangenomen of met een grote meerderheid aanvaard. De zogeheten bestuurskracht is flink verbeterd. Omdat het politieke proces goed is verlopen worden projecten ook in de uitvoering makkelijker en hebben we minder problemen met tegenvallers, fouten of projecten die nutteloos zijn of met tegenzin tot een goed einde gebracht moeten worden.

Het college werkt als een team, wethouders helpen elkaar, waarbij wordt samengewerkt vanuit de verschillende portefeuilles. Politieke dilemma's worden beslist door de gemeenteraad en niet door het college. Wethouders vormen samen een team, ze worden

niet teruggetrokken om politieke redenen. Ze kunnen alleen vervangen worden als ze niet goed functioneren. De partij van de vertrekkende wethouder levert dan een nieuwe wethouder.

Deze manier van werken staat altijd onder druk. Politici zijn vaak geneigd om te beginnen met een oplossing in plaats van een probleem, want daar kan je goede sier mee maken bij de mensen. Ze willen graag het resultaat van een proces tevoren al bepalen zonder het goed te onderzoeken en open te stellen aan kritiek en alternatieven. De SP bewaakt hierin het ingeslagen pad, bemiddelt tussen partijen en zorgt ervoor dat er naar elkaar geluisterd wordt. Dit zorgt voor vertrouwen en houdt de onderlinge sfeer tussen de verschillende partijen goed. Dit alles is van groot belang en maakt het mogelijk dat partijen op basis van informatie en argumenten hun positie kunnen veranderen, in plaats van zich vast te bijten in een van te voren bepaald standpunt. De SP weet dat wederzijds vertrouwen voortkomt uit betrouwbaarheid, en dat zijn we dan ook. Afspraak is afspraak en we helpen ook andere partijen hun doelstellingen te verwezenlijken zolang ze maar een positieve bijdrage leveren aan de stad.

Organisatie

Deze open houding, gericht op samenwerking en kwaliteit, zet zich ook voort richting de ambtenarij. De negatieve effecten van hiërarchie en verzuiling binnen het ambtelijk apparaat moeten worden vervangen door teamwork. Het ambtelijk apparaat moet een open organisatie zijn die zich naar buiten richt en die dienstbaar is aan de inwoners van de stad. Er moet een einde komen aan de eindeloze opeenvolging van reorganisaties, die zelden hun doel waarmaken of die niet afgemaakt worden. Investeren in de organisatie betekent investeren in mensen en hun vaardigheden. Hierbij dient inhuur van derden voornamelijk gericht te zijn op het versterken van vaardigheden binnen de organisatie, in plaats van op het uitbesteden van werk. De regels voor het inhuren van derden moeten strenger worden.

Stedelijk beheer

Een goed voorbeeld is hoe de SP samen met de ambtenaren van Stedelijk Beheer heeft weten te voorkomen dat deze dienst geprivatiseerd werd. De problemen zaten niet in de kostenstructuur van de dienst, maar werden veroorzaakt door slecht management. Door de ambtenaren, die het daadwerkelijke werk deden, zeggenschap te geven over hoe hun werk het beste verricht kon worden, wist de dienst aanzienlijke kostenbesparingen door te voeren en de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren. Stedelijk Beheer is nu een naar buiten gericht onderdeel van de gemeente. Het voorziet in het onderhoud en het schoon houden

van de stad in samenwerking met inwoners en ondernemers.

Samenwerken, niet verzuilen

De SP wil dat er een betere afstemming komt in het uitvoeren van de verschillende projecten. Te vaak zien we nog dat er bijvoorbeeld een nieuw wegdek in een straat wordt aangelegd om korte tijd daarna de boel weer open te breken omdat er aan het riool moet worden gewerkt. En dan moet twee maanden later de weg wéér open omdat er ook nog nieuwe kabels moeten worden gelegd. De afstemming van projecten, planning en meer samenwerking tussen de verschillende diensten van de gemeente moeten de efficiëntie en kwaliteit van diensten verbeteren. Bovendien kunnen hierdoor onnodige uitgaven voorkomen worden.

Er moet verbetering komen in het toezicht op en de controle van werk dat door derde partijen wordt uitgevoerd.

Investeren in mensen

De kwaliteit en de organisatie van het stadsbestuur willen we verbeteren door te investeren in mensen. Hoe maak je een organisatie productiever? Ook hier gaat de intentie vaak verloren en neemt de gangbare procedure de overhand. Ontwikkelings- en beoordelingsgesprekken vinden plaats in het belang van de procedure. In plaats daarvan zouden ze moeten worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn: als middel om ervoor te zorgen dat mensen het werk dat ze doen leuk vinden, dat hun vaardigheden toenemen en dat hun ontwikkeling en verantwoordelijkheden hand in hand gaan. Mensen bind je aan je organisatie door een goed werkgever te zijn en in hen te investeren. Loyaliteit bouw je op door ervoor te zorgen dat mensen plezier in hun werk hebben, betrokken zijn en zeggenschap hebben.

Participatie: meepraten en meebeslissen

Een open bestuursstijl zorgt er ook voor dat mensen, organisaties en bedrijven in de stad kunnen meedenken en meebeslissen over beleid. De afgelopen bestuursperiode heeft een flinke toename van insprekers, meedenkers en mee-beslissers opgeleverd. Ook werden initiatieven uit de stad gewaardeerd en verwezenlijkt. Een voorstel waarmee de gemeenteraad heeft bepaald dat participatie (meedenken en meedoen) vast onderdeel wordt van ieder raadsvoorstel is mede ingediend door de SP en wordt nu standaard

uitgevoerd. Daarbij is het belangrijk dat participatie betekent meedoen, meepraten en meebeslissen vanaf het begin van een project en niet pas wanneer plannen al af zijn. Ook is het belangrijk om het meedoen op de juiste schaal te laten plaatsvinden (straat, buurt, of wijk), waarbij het essentieel is dat degenen die meepraten ook bevoegd zijn dat te doen. De gemeente moet wijkverenigingen dan ook helpen om zichzelf beter te organiseren zodat ze ook daadwerkelijk de wensen en meningen van hun bewoners kennen en kunnen vertegenwoordigen. Ook andere vormen van organisaties moeten door de gemeente geholpen worden. Het uitgangspunt hierbij is, dat we mensen helpen om elkaar te helpen door actief te faciliteren en zo helpen met het opbouwen van de maatschappij.

SP helpt organiseren

De SP helpt met het organiseren van participatie. Dit doen we door te helpen bij het organiseren van bijvoorbeeld bewonerscommissies of actiecomités. Overal waar mensen zich geplaagd zien in een conflict met een instantie, of dat nu een woningbouwcorporatie of een overheidsinstantie is, helpen we hen zich te verenigen en gezamenlijk te strijden voor hun belangen en rechten.

Mensen die zich geconfronteerd zien met de macht van een grote organisatie voelen zich vaak verloren en weten niet goed wat ze kunnen doen en wat hun rechten zijn. In dit soort situaties levert de SP direct hulp. Het eerste wat we doen is, als mensen niet al georganiseerd zijn, om te helpen in het opzetten van een belangengroep. Dat zorgt ervoor dat mensen zich niet meer alleen voelen en maakt een eind aan het gevoel van hulpeloosheid en machteloosheid. Vervolgens werken we dan samen met deze groepen om voor zichzelf op te komen en proberen hun belangen te beschermen en hun rechten verwezenlijkt te zien. De SP helpt met bemiddelen of met actie voeren.

Ook helpt de SP met het vinden van bondgenoten, zoals andere politieke partijen of huurdersbelangenverenigingen. Zo heeft de SP mensen in staat gesteld om voor zichzelf op te komen bij renovaties en verbouwingen of dreigende sloopplannen van woningbouwcorporaties, zoals de renovatie in de Horsten, het opknappen van het woonwagenveld aan het Trekvaartplein of het tegengaan van sloopplannen van het Doelencomplex door de universiteit. Zo is de SP een partij die niet alleen in de gemeenteraad maar ook buiten de muren van het stadhuis actief is om mensen te helpen.

De SP Hulpdienst

De Leidse SP Hulpdienst wil mensen de helpende hand toesteken door assistentie te verlenen bij sociale, juridische- en belastingvragen, bij het doen van bezwaar en beroep of bij behoefte aan advies. Dat gebeurt concreet als cliënten het inloopsprekuur bezoeken, een afspraak maken met één van de medewerkers, of als ze gebruikmaken van de digitale service of om een huisbezoek vragen. De Hulpdienst van de Leidse SP beschikt over een aantal gekwalificeerde medewerkers op sociaal, juridisch en belastingtechnisch terrein en op het gebied van budgetbeheer en armoedebestrijding. Zij is er voor iedereen, of men nu lid is van de SP of niet. Met wat voor vraag u ook komt, wij zullen proberen hier antwoord op te geven of één en ander voor u uit te zoeken. En zo nodig verwijzen wij u door naar een instantie die u misschien beter kan helpen.

De Leidse SP Hulpdienst is laagdrempelig, goed bereikbaar, biedt ruime openingstijden, helpt concreet bij het invullen of uitleggen van (belasting-)formulieren, de digitale communicatie met de overheid, de gemeente of andere instanties en bevordert de zelfredzaamheid van haar bezoekers. Door tussenkomst van de Hulpdienst komen uit aanvankelijk individuele klachten vaak gezamenlijke acties op gang, aangezien meerdere mensen vaak met vergelijkbare problemen te kampen hebben.

De Leidse SP Hulpdienst biedt ook stageplaatsen om leerervaring op te doen aan studenten die later als sociaal-maatschappelijk dienstverlener actief willen zijn. De Leidse SP Hulpdienst werkt in toenemende mate samen met andere Leidse en regionale partners en organisaties die burgers bijstaan op het gebied van sociaal-maatschappelijke vraagstukken.

Financiën: Nuongelden

Het grootste gedeelte van het budget van de gemeente, zo'n 500 miljoen euro, ligt vast: er gaat jaarlijks standaard een bedrag naar zorg en welzijn, Stedelijk Beheer, extra onderhoud van het wegennet, enzovoort. Toch heeft de politiek in Leiden de afgelopen jaren heel veel kunnen investeren in de stad. Dit was te danken aan de opbrengst van de verkoop van de gemeentelijke aandelen in energieleverancier NUON. Het totale bedrag van deze verkoop was 200 miljoen euro en dat is de afgelopen 8 jaar geïnvesteerd in allerlei investeringen voor de stad, zoals de parkeergarage bij Molen De Valk en de voorbereiding van het Singelpark.

Dit 'Nuon-geld' is bijna op. De komende jaren zijn er verder teruglopende inkomsten te verwachten vanuit de verkoop van vastgoed van de gemeente. Met ingang van 2022 mag de gemeente geen precariobelasting meer heffen op ondergrondse kabels en leidingen, een tegenvaller van 7,8 miljoen euro per jaar. Deze terugloop in extra financiën zal ervoor zorgen dat er scherpere (politieke) keuzes gemaakt moeten worden waar te bezuinigen, waar geld aan te besteden en waar het vandaan te halen.

Mensen vóór stenen

Het SP-principe is: als het geld schaars geven we voorrang aan uitgaven waarmee we mensen helpen om mee te doen in plaats van aan het stapelen van stenen. Als er al gebouwd moet worden dan doen we dit op een duurzame manier, om de economie te verbeteren voor de toekomst. Pas op de laatste plaats in de overwegingen komt het verfraaien van de stad.

Een probleem in de politiek is dat sommige politici het geld te makkelijk uitgeven. Het besef dat het gaat om belastinggeld van de burgers, waar zuinig en behoedzaam mee moet worden omgegaan, komt nog weleens in de verdrinking door allerlei ambities. Voor veel politici is kritisch kunnen kiezen van wat wel en wat niet te doen en af en toe nee kunnen zeggen dan ook een probleem. De SP is van mening dat het tempo van investeringen van de afgelopen jaren niet meer vol te houden is. De ambities zullen moeten worden getemperd. En dat terwijl er grote uitdagingen op ons afkomen die veel geld gaan kosten.

Zorg en welzijn

De SP heeft ervoor gezorgd dat er de afgelopen jaren flink wat extra geld ter beschikking is gesteld op het gebied van zorg en welzijn. De sociale voorzieningen die de gemeente biedt, hebben, kort samengevat, als doel dat Leidenaren zichzelf staande kunnen houden in de samenleving. De meeste Leidenaren kost dat (gelukkig) weinig moeite. We noemen hen zelfstandig en zelfredzaam. Maar er zijn momenten waarop dat niet lukt, wanneer het leven tegenzit. Iedereen kan in zo'n situatie terechtkomen, ongeacht opleidingsniveau, werk, leefsituatie of culturele achtergrond, bijvoorbeeld als we oud worden: bijna twee derde van de 85-plussers in de stad maakt gebruik van de Wmo-voorzieningen van de gemeente. Verder telt Leiden bijna vierduizend mensen die voor hun inkomen afhankelijk zijn van de bijstand, dat is een derde meer dan in 2010. Ongeveer 1300 kinderen groeien momenteel op in een bijstandsgezin. Leiden heeft meer kinderen die in armoede opgroeien dan de meeste andere Nederlandse gemeenten.

Sinds de drie decentralisaties in 2015 - van de jeugdzorg, de uitbreiding van de Wmo en de invoering van de Participatiewet - gaat bijna de helft van de gemeentebegroting naar het sociaal domein. Maar in de recente ontwikkelingsvisie "Leiden, Stad van Ontdekkingen" wordt nauwelijks aandacht besteed aan Leidenaren die voor zorg en ondersteuning afhankelijk zijn van de gemeente.

Shift naar het sociale domein

De taken van de gemeente zijn op alle mogelijke manieren, zeker ook financieel, meer verschoven naar de sociaal-maatschappelijke functie die de gemeente heeft. Maar dit heeft nog niet geleid tot het aanpassen van onze beleids- en visiestukken, waarmee we ook daadwerkelijk invulling kunnen geven aan deze taken. Ook in de verbindingen tussen het sociaal domein en de andere beleidsdomeinen is er nog een wereld te winnen. Wie bijvoorbeeld wil dat alle Leidenaren zichzelf staande kunnen houden in de samenleving, in hun eigen leefomgeving en ondersteund door hun omgeving, zal al snel ontdekken dat werkgelegenheid, economie, slimme woningbouw, een passende stedelijke ontwikkeling, maatschappelijke voorzieningen en een toegankelijke en comfortabele openbare ruimte daarvoor onontbeerlijk zijn. Voor de SP ligt hier ook de eerste prioriteit op financieel gebied.

Duurzaamheid

Een tweede grote uitdaging die op ons afkomt, ligt op het gebied van duurzaamheid. Dit heeft volgens de SP, na het investeren in mensen, de tweede prioriteit als het op investeringen aankomt. De omschakeling naar duurzame energie en het klimaatbestendig maken van de stad zijn zonder twijfel de grootste maatschappelijke uitdagingen van de 21ste eeuw. Deze uitdaging biedt volgens de SP ook financiële kansen. Energie is zelfs duurzamer dan geld. De overgang naar duurzame energie kan alleen door de maatschappij als geheel volbracht worden. De SP heeft hiervoor een gedifferentieerd energieopwekkingsmodel voor ogen, waar ook iedereen van mee kan profiteren. De overstap naar duurzame energie moet wat ons betreft ook energieonafhankelijkheid voor iedereen met zich meebrengen. Investeren in duurzaamheid verdient zich op termijn terug en kan vervolgens een bron van inkomsten vormen.

Betaalbaar wonen

Een derde prioriteit voor investeringen is voor de SP betaalbaar wonen. Wij willen geen woningen bouwen om de bevolkingssamenstelling van de stad te veranderen, wij willen betaalbare woningen voor iedereen die in Leiden woont. De SP wil voldoende sociale huur- en koop woningen bijbouwen om deze doelstelling te bereiken.

Geld besparen

De SP wil geld besparen op projecten die onvoldoende bijdragen aan de stad. Al eerder heeft het doorlichten van alle plannen en ambities geleid tot de annulering van sommige projecten, wat de gemeente 200 miljoen euro heeft opgeleverd. De SP wil nog een keer kritisch langs de geplande projecten voor de komende jaren gaan: zijn ze wel echt nodig? Zo willen we de extra brug naar de wijk Poelgeest, op nog geen 300 meter van de bestaande brug, schrappen. Door goed te kijken naar waar het geld aan uitgegeven wordt maak je een doordacht en sociaal beleid betaalbaar.

Verder willen we geld besparen door beter samen te werken met filantropische instellingen zoals het Fonds 1818. Dat betekent natuurlijk niet dat we stoppen met het zelf oppakken van zaken, maar door goed samen te werken kunnen we bereiken dat dergelijke organisaties kunnen meefinancieren. Nu al nemen deze instellingen en de gemeente vaak deel aan dezelfde projecten. Wij zouden dat graag nog in betere overeenstemming en samenwerking zien zodat het beschikbare geld beter besteed wordt.

Belastingen

Wat betreft de lokale belastingen is Leiden al een dure stad. De SP wil de belastingdruk het liefst zo laag mogelijk houden en het principe hanteren dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. We willen minder afvalstoffenheffing opleggen maar wel meer onroerende zaak belasting. Dit omdat de grootste ongelijkheid in Nederland in het verschil in vermogen zit. Bovendien is in de afgelopen jaren de OZB belasting in Leiden stelselmatig verlaagd. De SP wil een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid voor gemeentelijke belastingen blijven hanteren en wil het ophalen van grofvuil en tuinafval als gratis dienstverlening van de gemeente behouden.

Efficiëntie plus

De SP wil verder besparen op bureaucratie door betere samenwerking binnen gemeentelijke afdelingen. Ook kan het aantal benodigde formulieren voor allerlei verschillende regelingen teruggebracht worden. Ons uitgangspunt is: efficiëntie omhoog, kosten omlaag. We willen investeren in de eigen gemeentelijke organisatie en de kwaliteit ervan duurzaam verbeteren in plaats van externe partijen in te huren. Ook op juridisch vlak kan er flink bespaard worden. De gemeente heeft teveel de neiging om zaken te juridiseren, waardoor relatief vaak boetes en schadevergoedingen moeten worden betaald. In plaats daarvan dient er

meer aandacht te zijn voor de gedachte achter het beleid en het vertrouwen in de ander.

De regio: samenwerking is noodzakelijk

In de Leidse regio wordt de noodzaak voor de verschillende gemeenten om samen te werken steeds belangrijker. Aan de ene kant komen er ontwikkelingen op ons af zoals de nieuwe landelijke Omgevingswet en de energietransitie, die alleen op regionaal niveau succesvol ontwikkeld en ingevoerd kunnen worden. Van de andere kant is het bijvoorbeeld bij het aanleggen van sportfaciliteiten gewoon veel verstandiger om samen op te trekken. Nu heb je de situatie dat het tennispark van de ene gemeente aan de ene kant van de sloot ligt, terwijl aan de overkant het tennispark van de andere gemeente ligt. Ook zijn er in de regio veel zwembaden maar geen ijsbaan. De ijsbaan kunnen we ook alleen maar betalen als we hem samen met de hele regio betalen, wat ook wel eerlijk is want de regio gaat er ook gebruik van maken. Daarnaast zijn sommige taken voor de kleinere gemeenten bijna niet meer op te brengen. Met het overbrengen van steeds meer taken en verantwoordelijkheden van de centrale overheid naar de gemeenten worden ook continu bezuinigingen ingevoerd. Gemeenten komen daardoor in de problemen. Alleen door samen te werken kunnen er volumes bereikt worden, bijvoorbeeld in de thuiszorg en in de jeugdzorg, die weer behapbaar zijn en die voldoen aan de vraag.

Geen gedwongen huwelijken

Meer samenwerking is dus hard nodig, maar hoe doe je dat bestuurlijk? Dit is met de ons vier omliggende gemeenten Oegstgeest, Leiderdorp, Zoeterwoude en Voorschoten verkend. Inhoudelijk was er al snel consensus dat samenwerking voor iedereen goed zou zijn, maar het is nog niet gelukt om de stap te maken om daar bestuurlijk ook wat mee te doen. Sommige gemeenten voelen wel wat voor een fusie met Leiden andere willen dat persé niet. Voor de SP is het duidelijk dat de keuze voor een bestuursmodel minder belangrijk is dan het daadwerkelijke samenwerken op de inhoud. Wat voor bestuurlijke oplossing er ook gekozen wordt: deze moet altijd acceptabel zijn voor alle partijen en in het voordeel werken van de bewoners van de gemeente. De SP is dan ook alleen voor fusies als dit nuttig is en gedragen wordt door de bevolking – wij willen geen gedwongen huwelijken!

Kortom, de SP wil:

- doorgaan met de open bestuursstijl
- de gemeentelijke organisatie versterken
- minder problemen langs juridische weg oplossen
- externe inhuur verminderen
- het sociaal domein financieel als eerste prioriteit stellen
- investeren in betaalbare woningen
- investeren in duurzame energie
- regionale samenwerking verbeteren, maar zonder dwang